

ADATTÁR.

GELEJI KATONA ISTVÁN LEVELEI RÁKÓCZYHOZ

I. 1638. december 2.

Illme princeps dne clementissime etc.

Az úr Isten Ngodnak e kiforgandó ó esztendőnek farkát boldog successusokkal koronázza meg.

Épen ma jutának kglis uram Belgiumból Molnáréktól a Ngod alumnusitól levelek, melyekben szükült állapotjokat jelentik, Tsulai uramnak adtam a Molnár levelét in specie, és szorgalmaztatnak bennünköt több segítségnek Ngodtól való impetralásáért. Örömet Ngodnak nehézséget nem szerzenénk ennyiszor való búsításunkkal, csak hogy nyavałyások mi hozzánk esnek, és mivel immár elküldöttük oda, tartatásokra és hazajöveletekre is gondot kell készkételien viselnünk. Láttam a Ngod jegyzését mennyit adatott volt nekik Vásárhelyivel együtt, nem mondhatom, hogy elég nagy számu nem volna, de én mit tehetek róla, ha meg nem érik véle, nagy a drágaság mostan azokban a tartományokban. Ez az scotus legény a mint jelenté hamar üdön ismét visszafordul Danczkában, ha Ngod mit akarna nekik küldeni, elvihetné, mert ha tavaszra hagyja Ngod, ismét pünköstig alig érkeznek oda véle, mivel mind földi s mind tengeri járások alkotmatlanok lesznek, és felette nagy adósságban esnek. Ez elmúlt nyáron Alting D. uram is írt vala nekem Groningából egy levelet, mivel Heidelbergában jó akaró ismerős uram volt, és többi között ő rólok is emlékezik, mert Vásárhelyi ugyan ott ő kglme alatt lakik, commendálja őket, és majd mintegy exprobrálja is szoros markuságunkot, hogy alumnusinkot olyan szúken tartjuk költséggel. Ngodnak azért alázatosan jelentvén szorult állapotjokat, instálok könyörgésemmel mellettek, hogy ha mit még nekik küldeni rendelt, ne halaszsa, mert immár elégge megtanultuk, mit hozzon a' béli késedelem; ha pedig Ngod immár többel őket nem méltóztatik értetni, Ngod kegyelmesen adja értésünkre, ne búsítsuk Ngodot alkotmatlanúl felőlök, s tudjunk provideálni üdején korán haza szabadulások felől. A Molnárból lenne valami ha tovább oda lehetne, mely felől instál is, de mi Ngodot nem merjük véle bántani. A híreket a miket írnak, tudom Ngod immár ezelőtt régen megértette,

mindazon által az ecclesia alumnusinak is egyikének levelét Tsulai uramnak adtam, csak a végre, hogy ha Ngod érteni kívánja, megjelentesse. A mi scholánk a mennyiben volt is, szegény Alstedius uram halálával igen alá szállott, főképpen ha Bisterfeldius uram késik, az ifjúság meg kezd oszolni. Visitálni kell vala mennem kgl's uram, de nagy szükségem volna egy mandatumra, sok helyeken az ecclesiának kicsiny proventuskáját az egyházfiak, bírák, nemes emberkéek elköltik, s nem vehetem ki kezek között, s a templumok elromol, mint nevezet szerént imitt Karkóban, Borberekben etc., néhol erkölcstelen ministereknek és mestereknek ellenem pártjokot fogják, mint Tövissen Torda Zsigmond egy részeges szélhajtotta czudar mesternek etc., néhol pedig templumokat, praedikátor, mester házaít, temetőket, mint a feirváriakkal is, meg nem keríttethetek, a mi temetőnk csorda-déllés etc. Ngod méltóztatnék kegyelmesen specialiter a tiszteknek demandálni, hogy a hol ebbéli megáltaikodott emberek találatnának, és az ecclesiastica disciplinával semmit sem gondolnának, requisitiókra adnának executorokat, birságolnák meg őket illendőképben, toties quoties megintetvén nem cselekeszik, az elköltött ecclesia pénzéért pedig exequálnának annyi értő rajtok. Az ide betartó feirvári és alvinczi jorzágban, Ngod kegyelmessége, kikre dirigálná a mandatumot. A typographusok fából fogyatkoznak gyakorta meg. Ngod méltóztatnék tiszt uraimot meginteni, ne hagynák a nélkül őket, mert a hidegben nem munkálkodhatnak. Az úr Isten Ngodnak engedje e következő új csztendőnek kezdetit boldogúl és békével, a mi kgl's asszonyunkkal ő ngával, és a Ngod szép fiaival s minden igaz hiveivel egyetemben megérhetni, a szent ünnepeket az ő szent tiszteletiben elmúlathatni, és több sok új esztendőkre jó szerencsésen juthatni. Amen. Albae, anno 1638. 2-a Decembris.

Ngodnak alázatos caplanja

Geleji István m. p.

P. S. A Ngod levele minék előtte érkezett volna, immár ez levelemet bepecsétlettem vala, remélnvén Tsulai uramnak elébb való indulását, de meggátolódék ő kgl'mének útja ez szomorú alkolmatlanság miatt. Én bizony kgl's uram, kisírhatnám mind a két szemeimet a szegény Alstedius uram halálán való keserűségemben, ugyan nem igen is száradtak még eddig meg, de mi haszna? Megharagudt az Úr Isten reánk, látom, és valami nagy gonoszt szánt reánk, s az előtt szedegeti ki az ő kedvesebb emberit. Vagy pedig, hogy az derekasabb lehessen, azért rángatja el mind a politiaiból s mind az ecclesiából az elébb kelhető személyeket, hogy ne legyenek, a kik magokat sem a testi sem a lelki üldöző ellenségeknek opponálják. Jaj mi nekünk, mert vétkeztünk! Temetése szegénynek elég tisztességes lőn, melyet Tsulai uram élő nyelvvel referálhat. Ngodot az úr Isten megáldja árváihoz ajánlott kegyelmességeért, szintén azon módon assecuráltuk szegényt betegségében a Ngod maradékihoz való kegyelmessége felől, és kértük, hogy minden azok felől való szorgalmatoskodását szíveről letegye, maga is testamentumában Isten után a Ngod kegyelmes protectiója és providentiája alá ajánlotta őket. Halált soha emberi állat szeptet az övenél nem láthatott, igazán megmútata, hogy tökéletes

orthodoxus és tudós theologus ember lött légyen. Tsulai uram mindeneket Ngodnak megbeszélhet. Az Úr Isten szent fiáért oltalmazzon ennél is nagyobbtól bennünköt, és Ngodnak ezen való szomorúságát más valami nagy jón való öröm által enyhítse meg Amen.

Nem óhatom, hogy Ngodnak meg ne jelentsem, tudom másoktól is meghallja. Ez egy fogyatkozást tapasztaltuk boldog emlékezetű atyánkfianak utolsó szavaiban és cselekedetiben meg, hogy a manuscriptumit sub anathemate hagyá, hogy megégessük, de mi mondánk: távol legyen az mi tőlünk, s mi onnan eljövén, elől vétette és egynéhány részre metszette egy itt-való nagy testes munkáját, és tisztességgel legyen írva, az árnyék székben vettette; én midőn megértettem volna, búsultam rajta és Ferencz uramra bízam, hogy egy mendicanssal kivétesse, a mint hogy ki is vétette, de fel kellett fogadnom az asszonymak, egyébként ki nem hagyta volna venni, hogy mi hozzá sem nyúlunk, hanem Bisterfeldius uram haza jövén, adják ő kglme kezéhez, s ő kglme lássa, ki mire való benne, csak ne vesszenek annyi éjjeli gyertyázási és nyughatatlansági olyan gyalázatosan el. Mitől viseltetett légyen szegény, sokra gondolom. Csak immár ezután el ne rekkentenék ismét, talám valami részt még kitisztíthatnának benne. Eszében fogta volt szegény venni a zajból, hogy kivötték, de immár igen elnehezedett volt és azt mondta, hogy megveri a gyermeket a ki kivötte.

Kívül: Illustrissimo principi ac dno dno Georgio Rákoci, Dei gratia principi Transylvaniae, partium regni Hungariae Dno et Siculorum comiti etc. dno mihi clementissimo.

(A gyulafehérvári Batthyány könyvtárban őrzött eredetiekről.)

II. 1639. január 23.

Illme princeps dne ac Maecenas clementissime etc.

Az felséges úr, ki az egeknek tengelyit egy megmozdíthatatlan sarkon forgatja, a napot, holdot a nekik kezdetben kerekítettett circalomban tévedezés és akadozás nélkül jártatja, járások, kelések és enyiszések által a nappalokot az éjszakáktól megszaggatja, az esztendőket meghatározza, és mind négy öregb részekre, tavaszra, nyárra, őszre és télre, a nap által, s mind tizenkét apróbbakra, úgymint holnapokra, a hold által, osztatja, és a mely punctról elindúltanak, azon punctra ismét esztendőszakai folyvást való járások után elvételtenül visszahozza; ki az ember életének nyúlását bizonyos határra szabta, az egészségnek és betegségnek sáfároltatását maga mellett tartja, az jó és gonosz szerencsét kinekinek a mint akarja úgy méltatja, a birodalmaknak zabolájokot saját kezével igazgatja, az állapotokot bírja és szabad kénye szerént szolgáltatja, a királyok és fejedelmek sziveit az ő tetszésére hajtja, mint a kertész a víz folyamot, a mely felé akarja, arra árkolja, ők gondolnak ugyan valamit, de Isten az, a ki az ő gondolatjokot boldog végre, gyakorta elintézett szándékok ellen is, vezérli és juttatja etc. Ez mondom, a minden felségek felett való felség és minden uraknak ura, Isteneknek Istene dicsőítessék örökké minden felkes és lelki állatoktól érette, hogy Ngodot mind világra

való születésének perczentésétől fogva, s mind a felül kiforgott ó esztendőnek részeiben minden szomorú, kedvetlen és ellenkező esetektől kegyelmesen megóttá és oltalmazta, sőt ellenben minden örvendetes, kedves és javára szolgáló előmenetelekkel megáldotta, életét, egészségét a mi kglis asszonyunkkal ő ngával és nagy remétségünkre sugáron felhuzalkodott s mind testek állásában s természetében, s mind eszkeknek, elméjeknek, itéleteknek gyarapodásában napról napra emberkedő két szép fiaival egyetemben megtartotta, istenes szent szándékát régen kívánt üdvösséges véggel megkoronázta, általa a megért magvú, terjedékeny dögleletességeknek konkolyit avagy gyökerestől kiszaggatta, avagy csak magvoknak kiljebb kiljebb való pergéseket az Urnak mezejében és szántott földében megátolta az igaz üdvözítő mennyei szent tudománynak lehorgadt, szarvát egyenesen felemelte, lábra állatta, a hol mintegy fogva tartatott is, vallóival együtt fényes szabadságban állatta; ellenséginek ügyet adott, gonosz szomszédit véle megbarátkoztatta, alatta lévőeknek nyakokat megnyomta, hűségekben megmarasztotta etc. és ez immár beállott, s folyni indúlt új esztendőnek küszöbére hajtatta etc.

Ezen hatalmas, böles, jó és kegyelmes isteni felséget az ő egyetlen egy szülött fiának, mi nekünk penig egyetlen egy közbejárónknak nevében, naponként való alázatos könyörgéssimmal szorgalmaztatni meg nem szünöm, hanem az ő könyörületességének tárházát zörgetem, hogy ennek az útra eredett 1639. esztendőnek is minden czikkelyit, holnapit, heteit, napjait, étszakáit, óráit, fertályit, perczentésit Ngodnak a mi kglis asszonyunkkal és nevendékeny szép fiaival, s minden jámbor híveivel együtt, tegye boldoggá, egészségessé, békességessé, üdvösségessé és jó szerencsésé, oltalmazza Ngodot mint a szeme fényét, mind jártában, költében, veszteg laktában, mulatságiban és minden ő utaliban, váratlan, reméntelen és szomorú történetektől, vessen melléje őrizőköt szolgáló szent angyali közzűi, hogy semminemű foglalatosságiban lábai valami gonosz szerencsétlenségnek kövében meg ne botoljanak, életét sok esztendőkre nyújtsa, annak fonalát az irégy és kedvetlen s kedvezetlen Parcáktól elszakasztatni ne hagyja, akaratját, tanácsát és eltökélt szándékát az ő igaz tiszteletinek gyarapodására, az ő kegyelmének országának, az földön viaskodó ecclesiának és annak veteményes kerteinek, a scholáknak éppületekre és virágzásokra, s szegény elaljasodott nemzetünknek és megezondorlott s csaknem kapzsira vettetett hazánkunk oltalmára és békeséges megmaradására fordítsa és igazgassa, fejedelemségének székit itélettel és igazsággal megtámaszsa, országának s birodalmának határát, mesdjét nemcsak beljebb szorúlni ne hagyja, hanem sőt inkább küljebb küljebb terjeszse és bővítse és mind azokkal a kellemetes jószágokkal felöltöztesse, a melyek mind e világi életnek boldogságára, s mind a léleknek üdvösségére kívántatnak. Amen. Aibae Juliae anno 1639. 23 Januarii.

Ngodnak

alázatos caplanja

Geleji István, m. p.

ezeket Ngodnak teljes szívéből kívánja.

P. S. A Ngod kegyelmes parancsolatja szerint egész Fel-Enyedet a mézes ember felől megvallattam és a relatóriát Tsulai uramtól elküldöttem. Ha parancsolatunk lőtt volna, azt is megbizonyíthattuk volna enyedi nemes emberekkel, hogy a tisztartó azt a Cicero Pétert annak az embernek mézével megkénálta, de nem volt kedve hozzá, hogy megvegye, hanem csak vonni akart veszetten, a mint sokakkal cselekesznek. Ngod méltóztassék kegyelmesen a Ngod kegyelmes collatióiról való leveleknek elkészítetések felől parancsolni. Hunyad vármegyéről feltérvén, holnap Isten velem lévén, ez ide fel való vármegyéken lévő esperestségeknak visitatiójokra indulok. Hozza az úr Isten Ngodot jó egészségben hozzánk, hogy örvendeztessünk meg a Ngod egészséggel virágzó orczálatjának nézésével.

A zsidózásból megtért csecsemő ecclesiáknak jó karban való állatások ugyan alkotmatosban lehet a Ngod közelítésben, mely felől őket ugyan meg is bízattam.

Kivül: Ilmo principi ac dno dno Georgio Rákóci, dei gratia Transylvaniae principi, partium regni Hungariae dno et Siculorum comiti etc. dno mihi clementissimo.

III. 1639. december 12.

Ilme princeps, dne clementissime etc.

Hogy az úr Isten Ngodot mind ennyi fő-szédítő, elme-fárasztó és erő-lankasztó szorgos gondjai és foglalatossági között is kívánatos egészségben ekkédiglen megmarasztotta, és a szomszédságban tempestással, zivatarral fenyegető fellegzést az ő gondviselő kegyelmének sugárral eloszlatta, s Ngodot mindnyájunkkal együtt annak hallásával megvidámította: méltó az Ur a kinek jóvoltából mindezek lettenek, tőlünk való hálaadásra, de legkiváltképpen hogy a mi kls asszonyunkot mindnyájunknak szomorúságos betegségéből megkönnyebbitette, áldassék az ő szentesége neve érette. Ő szent felségét mindennapi imádságimban szorgalmaztatni meg nem szűnöm, hogy továbbá is ezen ő kiváltképpen való, s örök emlékezetre méltó csudálatos gondviselését Ngod és minden Ngod igaz hívei felől le ne tegye, hanem sőt inkább hova tovább mind öregbíten öregbítse, és szívének kiváltképpen való jó kívánságának is beteljesítésével tetézzé meg, és Ngodot a mi kls asszonyunknak derekas gyógyulásával velünk együtt örvendeztesse meg.

Ngodnak ennyi sok felé való vonatattási között noha talám kedveznem kellene, mind az által mivel nekünk nincs Isten után, s ne is legyen bár, míg isten Ngodot élteti, kinek nyavalyánkot jelentenünk, szükségesképpen meg kellett Ngodnak jelentenem minemü illetlen dolog történt légyen a felül lévő napokban Rápóton az Isten házában azok miatt a visszafordult elméjü Macskásiak miatt. Macskási György adta volt hajadon leányát egy Balog Máthé nevű ifjú legénynek, avagy inkább csak ígérte volt, de a haza adását húzta-halasztotta, akarta is megadni nem is, amazok pedig mivel a leány is megnőtt, a halogatást nehezen szenvedték s egymáshoz nagy kedvek volt, ment hozzá a veji, hogy bizonyos nap

felől végezzenek, s azonban a pestesi praedikátort elvitte is véle, hogy vagy adja meg akkor vagy nem adja, de mégis eskedjék meg véle, mivel hallatott, hogy másnak is akarja adni, hogy osztán nagyobb számot tart-hasson reá. Másnap praedikatióra harangozván, felmentek a templumban, s a leány is bement, s azonban hirt tettek Macskási Jánosnak és Györgynek hogy mind Balog Máté atyjafiaival, s mind a leány ben vagynak a templumban és meg akarnak esküdni; mely hallva, felugrik Macskási János, be a templumban, még a praedikatio előtt való éneklés alatt, és kezd kiáltozni erőssen: mit akartok, hallgass te mester etc; félbe hagyatta az éneklést, és rútul szitkozódott, verekedett, vért ontott, ott a szent helyen, holott még semmi jelét nem látta az esküvésnek, és így profanálta az Urnak házát, a felgyülekezett népnek botránkozására és religiónoknak gyalázatjára; mely tragoediának nézője és hallója volt Uzoni uram a cancellárista, másokkal együtt, ki mint testáljon e dolog felől a dévai esprestnek, ím Ngodnak elküldöm, noha viva voce is referálhatja. Mit kellenség é felől cselekednünk kglis uram, Ngodtól akarok érteni, csak abban hagyjuk-é vagy megkeressük érette? de mi mit tehetünk Ngod nélkül? Ekkédig is ez egész országban sem hallatott több prédikátor s mester- verés s fosztás, mint abban a Hunyad vármegyében, mindenik felől panaszlottunk mind Ngodnak s mind az országnak, de soha egy sem büntetődék meg benne, a melyből immár nagy hátorságot vötenek. Úgy vagyon kglis uram, hogy azután osztán a leányt egy étszaka éivtették, maga menvén ki hozzájok az apja híre nélkül, mely társaságban a pestesi praedikátor is jelen volt, melyet tisztí kívül cselekedett és nagy haragom vagyon reá érette, s nem is hagyom büntetés nélkül, alig ha el nem vesztí papságát miatta, a mint e napokban hozzám feljöttekor kemény comminációkkal neki denunciálék, a seniorjának is megírtam, hogy depónálják érette a generalis synodusig, de immár ekkor meglött volt amaz templumbéli csetépaté. Ngodnak alázatosan könyörgök mint kglis uramnak, hogy ne szenvedje semmi nélkül ezt az illetlen dolgot, ne vegyék mások is példájul, mert ez semmiben múlván végre osztán csak úgy tartják az Isten házát, mint a korcsomát. Ha az adókot vevőköt Christus urunk olyan nagy zelussal kicsapkoáta, mely az ő szelídségéhez képest majd mint egy csudás dolognak látszott, a jeruzsálemi templumból, azt adván okúl, hogy azzal az ő házát latroknak barlangjává tették, bizonyára inkább illik a külső keresztyén magistratushoz, hogy az ő Istenének házáért szólaljon, mert az a verekedéssel inkább tétetik latroknak barlangjává, mint az benne való kufárkodással.

Hallhatta Ngod, kglis uram, az én szomszédságomban lakó patikariusoknak is rút illetlen magok viselését, mivel egy öreg leány szolgálójok itt Sebesban a tőlök vött terhét letette, becsülettel legyen Ngodnak írva, melyet egyik a másikra adja, de elég hogy ő tőlök való, mert közönségesen abutáltak véle. Ez penig kglis uram, nem első dolog ő köztök, sokat láttam, hallottan én, de mivel ez immár ennyire kinyilatkozott, Ngod istenfélő s tisztá életü fejedelem lévén, salva conscientia csak hallgatással el nem múlathatja, mert sok emberek vigyáznak reá, mi lesz a büntetése, és ha semmi sem lesz, kinek egy s kinek más itéleti leszen

felőle, és nagy alkolmatosság adatik s tágas ajtó nyitattik a gonoszságnak szabados cselekedetire. Merő bordélyház, klg's uram, az a patika, ez Istennek nagy tűrése, hogy eddig mind tűzzel nem emésztett meg benünköt vele együtt, oly szabados fertelmeskedés vagyon abban, mint akár Velenczében s akár Rómában és egyebütt. Azt az Andrást jámbor embernek tartottam, s az is volt míg özvegygyé nem marada, de immár az is a Gáspár után indult el. Nem panaszolhatnék klg's uram, reájok örömet, mert gyenge egészségű ember vagyok, s azt sem tudom mely órában szolgálatjok nélkül szőkölködöm, de az egészségnél a lelkiismeretet feljebb valónak tartom, melyet ha én megsértek, ők meg nem gyógyíthatják, sőt még csak a testemet is Isten áldása nélkül, mely miképen lehet olyan tisztátalan életű embereknek munkájokon? Mind azon által azt itélem, Ngod nem én tőlem erti ezt elsőben, és én reám, ha szintén hírekkel lenne is, méltán nem haraghatnának. Ngodnak jelentettem volt, Bisterfeldius uram által az én concióimnak nyomtatattásokban való nagy fogyatkozást, de a Marci Brassóból eljött, s Istennek hála Albert is ismét feléledett, most megint hozzá kezdtek, ha Isten egészségét immár megvastagítaná, s fájokat kiszolgálatná, talám az ekkedig való haladékat kipótolnák.

Az úr Isten Ngodnak szokott jó egészségét kegyelmesen tartsa meg, életét hoszszabbítsa, szent és istenes ügyeket boldog előlmenetelessé tegye, s a mi klg's asszonyunkot ő ngát is megbontakozott egészségéből építse fel az ő anyaszentegyházának dajkaságára; ez következő szent üdnap napokat is engedje Ngtoknak egészséges és örvendetes állapattal megérhetni s el is múlathatni az ő szent tiszteletiben. Amen. Albac, anno 1639. 12. Decembris.

Ngod

alázatos caplanja

Geleji István m. p.

Kivül: Illmo principi ac dno dno Georgio Rakoci, Dei gratia Transylvaniae principi, partium regni Hungariae dno et Sicularum comiti etc. dno mihi clementissimo.

IV. 1640. január 4.

Illme princeps dne clementissime etc.

Humilima officiorum meorum exilium commendatione praemissa etc.

Az meghatározhatatlan birodalmú és végetlen kegyelmű Isten, ki az egek tengelyit forgatja, a planetákat kerekdeden és cicalomban járta, s azok által az esztendőket részekben szaggatja, az földi állapotokat is szabados urasággal változtatja, sáfárolja, az ő választott hiveinek üdvösségekre és nevének dicsőségére: áldassék érette, klg's uram, minden ő teremtett állattól, angyaloktól és emberektől, menyeiektől és földiektől, hogy az elfordult és kifolyt 1639. esztendőnek is, minden cikkelyiben Ngodot mind maga személyében, s mind hozzá tartozó szerelmesiében szenyvedhetetlen erőszakos gonoszoktól megoltalmazta, életét megtartotta, egészségét kiszolgálatta, fejedelemségét minden az ellen tusakodóknak

bosszúságokra megtámasztotta, és a szomszédságban serkedező zűrzavart is kívánatosbúl, mint mi remélhettük volna, lecsillapította, gonosz akaróinak nyakokot szakasztotta, és a mely tört Ngodnak vetettek volt, abban az önnön lábokot akasztotta, és az 1640. esztendőnek első napjaira Ngodot ilyen boldog állapattal juttatta, jó híreknek hallásával, s a mi kglis asszonyunknak is nyavalyájából való könnyebbedésével megörvendeztette. Szentellessék és áldassék az ő dicsőséges nagy neve mind örökké érette: hogy nem cselekeszik mi velünk a mi érdemünk szerént, hanem az ő kegyelmessége és irgalmassága szerént.

Ő felségét alázatos buzgósággal könyörgésimben szorgalmaztatni meg nem szünöm, hogy ennek utána is annyira ne fogja el az ő Ngdra való vigyázását és kiváltképpen való gondját, hogy sőt inkább öregbítse, és ez új esztendővel együtt újítsa, és annak Ngodon kiváltképpen való jeleit mütogassa, mindennyi dögteletes betegségek között is egészségét bontakozástól oltalmazza, életének határát nyújtsa, kglis asszonyunkot betegségéből gyógyítsa, szép felserdült fiait testeknek és természeteknek öregbülésével elméjekben és ítéletekben is ölelje, és földi életeket vénségekig terjeszse, szent szándéki és ügykezeti elől minden akadékokot mozgasson el, és a mely kegyes és ő szent tiszteletinek gyarapodására tartozó dolognak véghez vitelire Ngodot rendelte, arra irtson és nyisson tágas utat, s engedjen Ngodnak sok új esztendőket ez életben boldogságoson érhetni.

Ngodnak minapában is Tsulai uramtól küldöttem volt egy levelet, főképpen két dolgok felől, úgymint a Macskási János cselekedeti és a patikáriusok gonoszása felől, kérvén mind azon által ő kglmét, hogy alkotmatlanul Ngodnak be ne adja, főképpen az utolsó dologra nézve, asszonyunknak ő ngának betegsége miatt, mivel tudom mostan kiváltképpen szolgálatjok szükséges. A Ngod kegyelmessége ha akarja a dolgot érteni, talám még a levél Tsulai uramnál leszen, a rápóti dolog felől Pünkösti uram oculatus testis lehet. Mostan legfőképpen csak akarám Ngodot alázatosan köszönteni és üdvözleni az új esztendőben, mind azon által vagynak néminemű aprólékos dolgocskák, a melyeket Ngodnak ez alkalmatossággal akarok jeienteni, ha Ngodnak nehézségére nem lennék. Az hidasi erdő felől, kglis uram, azelőtt is búsítottuk Ngodot, mivel ez a falu Aranyas-székhez tartott, az erdeje köz volt, s most is azon módon az egész Aranyas mellyéke szabadon akarja bírni, mint szintén ezelőtt, sőt ugyan bírja is, mert táborral megyen reá a szekér, noha egy falkáig igen eltagultak vala róla. Egyebet nem kívánnánk, kglis uram, Ngodtól, hanem csak hogy tiltaná el őket róla törvényig, akár a Ngod székin, s akár vármegye székin látnák meg, hogy ha most is szintén olyan jussok vagyon-e az aranyasszéki uraimnak ahoz az erdőhöz, mint mikor az a falu ő kglis közé való volt. Ha a törvény megítéli, nem tehetünk róla, csak hogy örömet kivennők kótságunköt belőle. Az a falu kglis uram csak az erdőből él, és attól szolgál, mert inkább mind szénégetők, és karót mit hasogatnak pénzre, ha az erdejek elpusztúl, magoknak is el kell pusztúlniok, mert ő nekik se mezejek se szőlejek nincsen. Alázatosan vesszük Ngodtól, kglis uram, hogy Bisterfeldius uramot oda jártárról contentálni méltóztatik, csakhogy akarnám, ha Ngod kezemhez szol-

gálatná cloben, mivel e napokban is ő kglme az oda való létére a debreczeni adóból flor. 481 vött fel, még pedig attól fogva, hogy Ngod ő kglmének offerálta az primátust, a szerént vötte a cantor pénzt, a mint a szegény Alstedius uram, mely énnem vélekedésem kívől lött, mert én úgy gondolkodtam felőle, hogy megjövele után kellene ő kglnek a szerént fizetni, s az oda létére pedig előbbi conventiója szerént contentálni, de immár az a Ngod kegyelmessége. Még az ötödfél száz forint is ő kglnél vagyon, a melyet Ngodtól felkért volt, és Ngod a mi summánkban írta. A szegény Piscator uramot féltem, hogy elhal, szintén neki bágyadt immár a negyed napi hideg miatt. A könyvnyomtatók, klg s uram, immár Istennek hálá, neki gyógyúltanak, és a mi keves papiroskát az üdő alatt gyűjtögethettem volt, im szintén felnyomtatják, s a mint udvarbíró uram mondja, materiájok immár nincsen a miből papírost csinálnának, s ismét egy nagy akadály leszen, s nem leszen mire nyomtatniok. Ngod méltóztassék parancsolni a hova illik materia felől, s míg pedig az elérkeznék, adasson a másféle papirosból, hogy ne muljék az üdő hijában, lenne vége immár egyszer, kivehetnők klg s uram, azt itélem, belőle, a mit Ngod rá költött, ha Isten engedné, hogy végeződhetnék. Egy bizonyos cmbert kellene, kglmes uram, négylovu szekérral rendelni, a ki a materiát keresné és hordaná, mert az százszok a tűzre hányják inkább a féle renyge-rongyát, hogy sem mint magokkal hordassák ide. A nyavalyás harangozók panaszkodnak, klg s uram, hogy verő marhácskájokot udvarbíró uram ki nem adta, praetendálván azt, hogy az harangoknak elég jövedelmek vagyon, s vegyenek abból. Ha vagyon, klg s uram, s ha nincsen, néha a halál megszűnén, csak annyi is alig vagyon, hogy a magok pénzbeli fizetéseket az egyházzival együtt kivehetnék belőle, a harangok is ottan ottan megbontakoznak, ácsoknak, kovácsoknak sokat kell fizetnünk, emlékezhetik Ngod rá, hogy egy pusztát itt ben 80 forinton vettem vala belőle, a mit gyűjtöttünk volt, a cantorsághoz való házacská udvarának bővítésére. Ha Ngod parancsolna kegyelmesen ő kglnek felőle, alázatosan vennők Ngodtól. Az úr Isten Ngodot ezeknél is jobb hírekkel örvendeztesse, főképpen pedig a mi klg s asszonyunknak derekason való felgyógyulásával és valami nagy szomorúságtól Ngodot ő felsége oltalmazza fiáért az Úr Jézus Christusért. Amen. Albae anno 1640. 4. Januarii.

Ngodnak

alázatos caplanja

Geleji István m. p.

Kivül: Ilmo principi ac dno dno Georgio Rákoci, Dei gratia principi Transylvanicae, partium regni Hungariae dno et Siculorum comiti etc. dno meo clementissimo.

V. 1640.

Klg s uram, a szegény Pécsi uramnak e levelét biztomban küldém Ngodnak, nem kívánván Ngodot jelen levelemben sok dolgai között bántani; ha Ngod valami jó módot látna a dologban, az előnkben jövő alkalmatosságot nem kellene elmúlatnunk, mind az által a Ngod böles itéleti rajta; tisztartója által Ngod és Rédei uram által szép praetextus

alatt offerálhatna a lakosoknak orthodoxus praedikátort, talám a Ngod kegyelmességét nem vetnék meg. A megfogott embert, klg's uram, talám olyan hirtelen nem kellett volna a hitre bocsátani, mert azt el kell hidni, hogy azt soha ez meg nem mondja, a ki dolga, ha más reá nem vallja, de ahhoz felette nagy gyanúság vagyon, igen utálatos levél klg's uram, én az én részemről örömet elszenyvedem, mind azon által a Ngod kegyelmessége.

Ngod

alázatos cáplánja

Geleji István.

Kivül: Az én kegyelmes uramnak ő ngának.

(E levél melléklete.)

1646. april 10.

Reverendissime ac clarissime Domine compater, mihi summis semper obsequiis colende. Servitorum meorum debita obsequentissimaque commendatione praemissa: Istentül ő felségétül jó egészséges bódog életet és szent nevének dicsíretire orthodoxa religiónkban dicsíretess forgódást, vigyázásra való segödelmet, elégséget, szent fiának nevében, szüből kívánok kegyelmednek.

Nem türhetem ez posta alkolmatosságával kgdnek egy kicsin alkolmatosságot, hogy mostan tudására ne adjak, noha talám másunnat is erre kgl'dnek eddig lehetött insinuatíója. Erdő-Szent-Györgyön Marus-székben, mely határoss Ujfaluval, ott az szomszédságban, a mely unitarius vagy Arriánus vén pap esperest ott volt, most úgy adták tudásomra, meghólt. Ott Szent-Györgyön mostan fő patronus urunk ő nga kgl's fejedelmünk és Rhédey János uram. Az községnak kevés vagy semmi jurisdictiója, és már eddig netalám ott conversusok is vadnak. Én ezelőtt is Rhédey János uramat sollicitáltam ez dologról, de szóval mondhatnám, hogy nem mozzgatott affélét. Kgdnek ehöz tanítás, oktatás tudom nem kell, de azt tartanám, nem kellene késni az dologgal, míg az parochiális házban mást az adversa pars nem vinne, csak kgd is meginthetné Rhédey János uramat, de az mi klg's urunk ugyan parancsolhatná, sőt jure patronatus ugyan provideálhat ő nga, azt az ecclesiát, parochiát most csak hamar, extraordinaria provisióval, úgy tetszik, az mi klg's urunk ő nga után való gondviseléssel vagy egy, vagy más úton mienkké teheti, és ott az helyben csak ez is nem kicsin promotíója szent religiónknak: ha eddig kgd nem értötte, ebben sietség és serénség kívántatik. Rhédey János uramat én is azonban első alkolmatossággal meg is szorgalmaztam ez dologra, de fővcbb helyről hasznosban és foganatosban provideálhatni, a mint följebb is íram. Isten kgdet éltesse és minden üdvösséges jóknak promoveálásában szent fia által segítse. Ex Sepsi-Szent-György die 10. Aprilis anno dni 1640.

Eusdem Rmae ac Clarissimae Dnis Vrae

compater, servitor addictissimus et
obsequentissimus

Simon Péchy m. p

Kivül: Reverendissimo ac clarissimo dno Stephano Geley, ecclesiarum orthodoxarum in Transylvania universali episcopo, et civitatis Albensis concio-
uerti vigilantissimo etc. dno compatri, mihi summis semper obsequiis colendo.

VI. 1640. k. n.

Klgs uram, az egyházfiat megexaminálván, azt mondja, hogy ma egy István deák nevű ember, ki monorai tisztartó is volt, itélem, hogy Vizaknán is lakott Mészáros Péter mellett, de talált valami injuriát rajta tenni, ez mondom ment be reggel az egyházfiúval elsőbben ajtó nyitás után a templumban, és mindjárt oda hátra ment a mi székünk felé, s onnan látta, hogy elől jött, hogy kijöttünk is hátra maradt, és még mikor én a levelet a porticusban olvastam is, ott ólálkodott, mint Ferencz uramék, sőt Meggyesi uram is látta, de én az embert nem ismerem. A bizony dolog, hogy Meggyesi uram ugyan mondá is: Ez István deák írása, de minthogy ő kglmének régi ismerője, most immár majd mint ha mentegetné; de ezek klgs uram igen nagy sorok; én nyomorúságát nem kívánám, de hogy sem mint egész várost eskettesem ember miatta, akarám Ngodnak értésére adni, a Ngod kegyelmessége, immár miben hagyja. Isten sok esztendőig éltesse Ngodot szerencsénkre.

Ngod

alázatos caplanja

Geleji István, m. p.

Kivül: Illustrissimo principi ac dno dno Georgio Rákoci, Dei gratia principi Transylvaniae etc. dno mihi clementissimo.

IFJ. GELEJI ISTVÁNRA VONATKOZÓ ADATOK.

I. 1659.

Conventio reverendi Stephani Gelci concionatori ecclesiae orthodoxae Udvarhelyensis, cujus annus incipit 28. May, anno 1659.

Kész pénz fizetése léssen per annum fl. 150, melyet sófalvi komora ispánunk angariatim adja ki.

Buzája cubuli saxonicales nro 50, melyet is Daróczról vagy Nyerkvásárról kell kiadni.

Bor urnae nro 100.

Datum in Szász-Sebes, anno et die in praemissis.

Achatius Barcsai.

(Locus sigilli.)

Kivül: Gelei uram Conventiója.

II. 1660. február 16.

Anno 1660. die 16. Septembris.

Én Gelci K. István udvarhelyi praedicator fizetésemben járandó buzámot vettem fel Ducun Gábor uramtól kőhalmi felső processusbeli dézmástul, melyet ő kglme praefectus uram commissiójára administrált Kacárul; a búza pedig, mely fizetésemben jár s ő kglme megadta 50 = ötven kis szász-köböl. Én is azért ő kglmét ez kezem írásával quietálok, pecsétemmel is megerősítvén.

Kivül: Gelei uram quietantiája.

Közli: BEKE ANTAL.